

ta:lekwis

VRAGENBLAD Jaargang 5 / Nummer 3

Wie gebruikt de duidelijkste taal?

Na de tweede dag van het debat over de regeringsverklaring in de Tweede Kamer werd op 27 oktober door de Jargonbrigade van de Nationale Jeugdraad de Klare Taalprijs uitgereikt aan het Kamerlid dat het begrijpelijkste taalgebruik heeft.

1. Aan wie werd de prijs dit jaar uitgereikt?

- Alexander Pechtold.
- Emile Roemer.
- Femke Halsema.
- Stef Blok.

Zwijgjaar?

Als publieke personen lange tijd zwijgen, wordt daar al gauw betekenis aan gegeven. Dit jaar gebeurde dat vaak. 'Radiostilte' wordt zelfs al genoemd als kandidaat voor 'het woord van 2010'.

In oktober beriep Geert Wilders zich ook nog eens op zijn zwijgrecht. En ook rond het vertrek van Yuri van Gelder uit de turnploeg zwegen betrokkenen.

2. Wat betekent het spreekwoord 'Spreken is zilver, zwijgen is goud'?

- Als je niets zegt, vertel je ook geen leugen.
- Soms is het beter je mond te houden.
- Wie iets fout heeft gedaan, kan beter zwijgen.
- Wie veel praat, krijgt minder voor elkaar.

Talen op straat

Verkeersborden, reclamebillboards, straatnaambordjes en commerciële winkelborden zijn meestal in het Nederlands of in het Engels gesteld. Soms ook wel in het Arabisch. Het Berbers (een Marokkaanse taal) is een veel gesproken minderheidstaal in Amsterdam. Toch komt deze taal weinig voor in het straatbeeld.

3. Hoe zou dit komen?

- Het Berbers heeft geen echte schrijftraditie zoals het Nederlands of het Engels.
- Borden in de openbare ruimte mogen niet opgesteld worden in een minderheidstaal.
- Sprekers van het Berbers zijn niet trots op hun taal en gebruiken deze daarom liever niet in het openbaar.
- Steeds minder Nederlanders spreken Berbers. Dat zie je terug in het straatbeeld.

Woorden als daden

De kabinetsformatie ging gepaard met vele *benoemingen* (formateurs, informateurs, ministers). De uiting 'ik benoem u (tot ...)' is een opmerkelijke taalhandeling, omdat de uiting zelf de handeling voltrekt. De benoeming geschiedt immers door *middel* van de uitspraak. Net als 'Bij dezen open ik de vergadering.' Zulke uitingen heten 'performatieven'.

4. Welke van de volgende uitspraken is géén performatief?

- Ik arresteer u wegens diefstal en heling.
- Ik bespreek de domme leraar met mijn ouders.
- Ik doop je in de naam van de Vader, van de Zoon en van de Heilige Geest.
- Ik, president van de Verenigde Staten, verklaar de oorlog aan Irak.

Harry Mulisch

Op 30 oktober overleed Harry Mulisch, een van de bekendste schrijvers van de twintigste eeuw. Hij was de laatst overgebleven schrijver van 'de grote drie' Nederlandse schrijvers van de periode na de Tweede Wereldoorlog.

5. Wie waren de andere twee?

- Joost van den Vondel en Multatuli.
- Kluun en Willem Elsschot.
- Tomas Ross en Simon Vestdijk.
- W.F. Hermans en Gerard Reve.

Bedreigde taal ontdekt in India

Taalkundigen die in Noordoost-India op zoek waren naar twee met uitsterven bedreigde talen, stuitte daarbij op een derde taal, die nog nooit eerder was beschreven of door buitenstaanders was opgemerkt. Deze taal, het Koro, is ook een bedreigde taal en heeft volgens de onderzoekers nog maar 800 sprekers.

6. Waarom verdwijnen er zoveel talen?

- De talen die verdwijnen, zijn te moeilijk.
- Door de globalisering zijn andere talen nodig dan vroeger.

- Omdat er veel te veel talen bestaan.
- Steeds meer mensen hebben een taalstoornis.

Begrijpende computer

Wetenschappers zijn volop bezig met manieren om computers taal te laten begrijpen. Dat is voor computers nog erg moeilijk. Het project NELL – Never Ending Language Learning – laat de computer zelf leren, gebaseerd op de manier waarop mensen ook leren.

7. Waarom is juist de betekenis van taal zo moeilijk voor computers?

- De betekenis van een woord hangt af van de context waarin het voorkomt.
- De betekenis van een woord kun je niet aflezen aan de vorm.
- Om betekenis te begrijpen, is kennis van de wereld nodig.
- Alle drie deze factoren maken het moeilijk voor computers om de betekenis van taal te leren.

Grenzeloze taal

Kasper Juffermans promoveerde deze maand op een onderzoek naar talen in Gambia: het Maadinka, Wolof, Fula en Jola. Hij concludeert dat er geen scherpe grenzen bestaan tussen die talen. Iedereen spreekt op zijn eigen manier, waarbij de talen ook gemengd worden. Juffermans spreekt daarom liever over 'getaal' ('languaging') dan over 'taal'.

8. Welke van de onderstaande uitspraken is waar?

- Dat is in Europa ook zo, omdat Europeanen al eeuwen samenwerken.
- Dat kan alleen in Afrika, omdat Afrikaanse talen heel veel op elkaar lijken.
- In Europa zou dat niet kunnen, want de Europese talen zijn niet aan elkaar verwant.
- Voor de nationale talen werden ontwikkeld, liepen Europese talen ook in elkaar over.

Partners

De Praktijk

natuurwetenschappelijk onderwijs

Mede mogelijk dankzij

studeninleiden.nl

Universiteit Utrecht
Faculteit Geesteswetenschappen